

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Konjarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba
2050 — nočna 2096 2994 in 2050

SLOVENEK

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cek. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 1992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
ponedeljka in dneva po prazniku

Pozdrav

Danes prispe v Ljubljano poljski poslanik na našem dvoru g. Schwarzbürg-Günther, »da bo videl na lastne oči, kako so si Slovenci opremili svoj dom v svobodi, ki jim jo je prineslo zedinjenje in da bi se z njimi razgovoril o načinu, kako bi se dalo prijateljstvo med

Poljsko in Jugoslavijo poglobiti! Tako je naš gost pred dnevi označil našemu dopisniku namen svojega popotovanja v Slovenijo.

Pozdravljen bodi v naši sredi sin največje slovanske države s pristno slovanskimi tradicijami, sin osvobodene Poljske! Priprosto bo naš sprejem, a zato prisrčen, pozdrav Slovenec bo res slovenski in naše besede bo narekovalo globoko spoštovanje do velikega poljskega naroda, v čigar imenu prihaja g. Günther k nam.

Res, s spoštovanjem in upanjem se upirajo naši pogledi proti Varšavi, s spoštovanjem do naroda, ki se je z brezmejnimi domoljubjem, legendarno potrpežljivostjo in junaško požrtvovalnostjo stoletja bil za svobodo in končno zmagal, in z upanjem, da se po končni politični in gospodarski konsolidaciji naših mladih držav kaj kmalu zberemo okoli prestolnice države s tako slavno politično in kulturno tradicijo. V tem je rešitev slovanskih držav. Saj od naših zaveznikov in prijateljev na zapadu, ki so na glas najboljše diplomato, vedno in vedno prihajajo nasveti, naj se čimprej zblizamo in strnemo pred skupnim nasprotnikom, ki se je od severozapada na tolikih mestih zjedel v slovansko telo.

Pozdravljen, sin junaškega naroda, ki je rodil Sobjeskega, Kosciuszka, Pilsudskega in druge narodne junake!

Ko je Marija Terezija na pritisk Prusov pristala na delitev Poljske, »ker so veliki in učeni ljudje to hoteli«, je vzdihnila: »Ko bom že davno pod zemljo, bodo videli, kaj se bo izcimilo iz te krstive vsega, kar je bilo doslej sveto in pravično! Neusmiljeno so takrat rezali živo telo zdravega, a žalibog na znotraj razdvojenega naroda, vzeli so si kos za kosom, delili v prvo, drugo, tretje in četrto, kakor da bi rezali samo mrtvo zemljo. Razdelili so si zemljo in tudi narod, njegovo vojsko, državo in tudi njegovo kulturo bi bili kmalu povsem uničili, toda njegovega duha, njegove zavesti in njegove volje do življenja, ki je še nadalje živela v srcih, pomešana s srdom, tega duhovnega občestva, ki je spajalo narod preko političnih meja, tega niso mogli zatreti! Kruto so se masčevale krivice nad zatiranci poljskega naroda, kakor se masčuje vsaka krivica. Leta 1918 smo sami videli, kako je vželo solnce svobode ob Visli, in bili smo priče poloma narodnih tlačilcev.

Kakor leži v božjih zakonih, da se krivice nad narodi masčujejo, kakor je res, da se narodi ne dajo zatreti, tako je res, da ta zgodovinski razvoj ne gre dalje kar sam po sebi, kakor po noči nujno zasije solnce. Pomagaj si in Bog ti bo pomagal! Poljski narod je odkupil svojo svobodo s strašnimi žrtvami! S kratkimi presledki je nad poldrugo stoletje tekla kri zdaj med upori, zdaj pri pogromih, potem v ječah in v »mrtvih domovih« v Sibiriji. Po krvi so gazili že Kosciuszki uporniki proti carjevini kozakom, pruski meč je sekal čete Mirowskowskega in še prej so Poljaki, ki jim je takrat le za hip posijalo solnce, v Napoleonovih legijah zaman krvaveli, skozi mlake krvi so legionarji Pilsudskega prikorakali v osvobodeno Varšavo in z živimi telesi so Poljaki leta 1921 zaprli rdeči ruski armadi pot čez Vislo. Poljski narod je pokazal, da je vreden svobode! V gospodu poslaniku pozdravljamo tudi sina domovine Sienkiewicz, domovine lepe knjige in drugih umetnosti, kavalirstva in plemenitosti, skratka dežele zapadne civilizacije. Poljska stoji danes na braniku krščanske civilizacije, lahko rečemo, da so po-

Proslava pobudnika moderne demokracije

Belgrad v počaščenje Jurja Washingtona

Dvestoletnica Washingtona, katero je prestolnica slavila nad vse slovesno, je popolnoma prevladovala v belgradskem življenju, tako da je vse ostalo bilo potisnjeno v ozadje. Celo senat, ki se je sestel, da diskutira o zakonih, je sklenil, da dá prednost Washingtonovi proslavi in da gre korporativno prisostvovati dvestoletnemu jubileju tega velikega ameriškega demokrata in patriota. Prav tako so tudi v Belgradu navzoči narodni poslanci zapustili klubsko dvorano in komisijske sobe ter so šli proslaviti ustanovitelja ameriške demokracije in pobudnika moderne demokracije sploh.

Proslava se je začela danes dopoldne v svečani dvorani Kolarčeve univerze. Vse, kar šteje Belgrad odličnega, se je zbralo v dvorani, ki je bila okusno okinčana z ameriški in jugoslovanskimi zastavami. V ozadju je visela slika Nj. Vel. kralja, pod njo pa vsa v zelenju slika skromnega, brezkompromisnega in junaškega prvoboritelja za svobodo Združenih držav.

Dvorano je prenapolnila predvsem tudi mladina, ki je vsepovsod prisotna, kadar se slavi velike konstruktivne ideje, in ljudi, ki so jih predstavljal. Navzoč je bil zastopnik Nj. Vel. kralja, potem smo opazili člane kraljeve vlade, zastopnike raznih ministrstev, vojaških in političnih oblasti, zastopnike mesta Belgrada in podeželskih ustanov, diplomatski zbor, ki je prisostvoval v celoti, senatorje in narodne poslance, katere sta vodila dr. Pavelić in dr. Kumanudi, zastopnike univerz, profesorje in akademske mladine. Od učenjakov, umetnikov in kulturnih delavcev do najskromnejših radovednežev ulice je bilo vse zastopano v veliki dvorani, da se poklonijo duhu genija, ki je ustanovil veliko ameriško demokracijo. Najprej je bil med njimi ameriški poslanik Prince, ki odlično zastopa svojo domovino med nami. Zdelo se je, kakor da bi ga bil prešinil mladostni uporni duh Washingtona in njegovih bojnikov, ko je hodil med vrstami in pozdravljal tega, drugemu zopet stiskal roke, ali pa očetovalko potipal po ramah kakšnega dijaka z žarečimi očmi. Ko je orkester kraljeve garde najprej zasiral narodno himno, nato pa odigral melodijo ameriške narodne himne, je dvorana vstala in plaskala vojskovodji, ki je s požrtvovalnostjo in neustrašenostjo, gnan od nepremagljive ljubezni do svojega naroda, trgal verige in okove, ki so ga objemali. V tem ozračju idealnega navdušenja je stopil na oder belgradski župan dr. Nešić ter z lepimi, svečanimi besedami naznanil, da se bo odslej Vidinska ulica imenovala Ulica Georgea Washingtona. Nato je pozdravil goste, ki so se prišli klanjat junaku in idejam, ki so hitro začepatle prijateljstvo med obema mladima narodoma.

Po pozdravnih besedah je nadaljeval svoj slavnostni govor o junaških činih Georgea Washingtona. Naslikal je vso njegovo pot od 1752, ko je vstopil v armado, pa do končnega uspeha, ko je osvobodil domovino. Ko je dovršil prvi del svoje velike naloge, ni hlepel po časti niti po kakšni hvalčestvi, ampak skril se je zopet v zatijše svoje kmetije in v krogu svoje družine, dokler ga ni zopet dvignil val priporjene svobode in ga postavil na čelo svojega naroda. Zelenja energija, disciplina in lastnem življenju, nesebična ljubezen do rojakov, to so najlepše poteze njegovega značaja. Ko je končal svoje osvobodilno delo, je pričel organizirati svojo državo v obliki federativne države s federativno ustavo. Postal je prvi predsednik Združenih držav, katerim je izvojeval svobodo. Na koncu svojega govora je dr. Nešić slikovito izvedel zgodovinski primer med osvoboditeljem Združenih držav in osvoboditeljem Jugoslavije. Prav zato, je rekel belgradski župan, naše ljudstvo v globini svojega srca razume veličino Georgea Washingtona.

Dr. Nešiću je ginjen odgovoril ameriški poslanik Prince. V rokah je držal brzojavki iz Zagreba in iz Ljubljane, ki sta obe dali eni izmed svojih ulic ime ameriškega junaka. Nato je izpregovoril pomemben govor.

Popoldne sta poslanik Prince in njegova so-proga sprejemala na ameriškem poslanstvu. Na zgradbi je vihal ponosno zvezdati prapor Združenih držav, pred vhod poslanstva pa so pripeljali

stali Slovani zopet »antemurale christianitatis«, ne sicer pred islamom, temveč pred modernim boljševiškim poganstvom, ki je krščanstvu brezdomno še bolj nevarno.

Poljska ne igra danes samo glavne vloge med slovanskimi državami. »Poljska je tudi največja evropska država na vzhodu in že nastopa kot velesila«, meni neki švicarski časnikar. Osvobodena Poljska ni na poti samo onim na Vzhodu, ki vidijo v njej predstavnico obsovažene zapadne civilizacije, še bolj je morda na poti germanizmu; ta je iz obširnega Pomorjanskega ustvaril koridor, da bi ga lažje na novo poplaval in bi se lažje vnovič začela delitev. Gospod poslanik se bo v naši sredi lahko prepričal, da smo mi Slovenci in Jugoslovani v borbi za pravice slovanstva solidarni s Poljsko.

Zivela osvobodjena Poljska!

nešteti avtomobili, ki so vsipali v salon poslaništva najodličnejšo belgradsko publiko. Poslanik in gospa sta sprejemala goste na vrhu stopnic ter vsakemu globoko ginjena segla v roko.

Od 5 do 7 je posetilo ameriško poslaništvo gotovo nad 1500 oseb, ki so preživele par dragocenih trenutkov v gostoljubni hiši ameriškega predstavnika, ki pa kljub velikim skrbem ni pozabil, da spada k ameriški sprejemu tudi čisto mleko in ledena voda. Današnji dan je važen za zgodovino ameriško-jugoslovanskega prijateljstva.

Govor poslanika Prince-a

Belgrad, 22. februarja. Ameriški poslanik g. Prince je imel danes na belgradski univerzi o priliki proslave 200 letnice rojstva Georgea Washingtona tale govor:

»Ne vem, kako naj bi vam danes izrazil svojo globoko hvalčestvo nad častjo, ki jo je izkazala jugoslovanska vlada moji domovini in ameriškiemu narodu s tem, da dobe v Belgradu, Zagrebu in Ljubljani po ena ulica ime ustanovitelja naše republike Georgea Washingtona v spomin na 200-letnico njegovega rojstva. Danes je izšel kratek moj članek, v katerem sem skušal podati življenjepis Washingtona in njegovo karakteristiko. Zdaj pa bi mi bilo drago, da dodam še nekaj misli, da zbudim zanimanje za rodno, življenje in delovanje Georgea Washingtona.

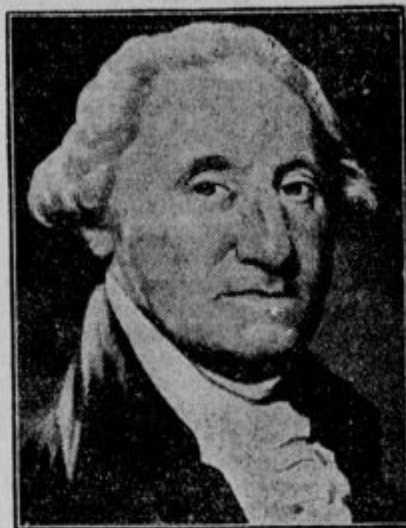
Prvič se to ime omenja v starih angleških letopisih iz leta 1257, čeprav nam je znano, da so njegovi prejšnji p.dniki bili že v enajstem stoletju posestniki na Saksoskem. Iz tedanjih dokumentov se vidi, da so vsi člani te rodbine od pamtvice požrtvovalno služili svojemu kralju in domovini, da so bili vztrajni in žilavi v dobi tlačenstva in da jih je odlikovala velika drznost in odločnost — same lastnosti, ki so kulminirale v ameriški vojni za neodvisnost, ki se je začela leta 1776. Vsak rod je nekaj doprinesel k slavi Washingtonovega imena, in ta slava se je pokazala v vsem svojem sijaju v njegovi osebnosti. Veliki govornik Webster je rekel: »Amerika je dala svetu Washingtonovo osebnost, rojeno na ameriških tleh od ameriških roditeljev, ki niso nikoli videli starega sveta«. Solal se je po metodah tistih dob in dobil tisti preprosti, pa zato zdravi elementarni pouk, ki so ga dajale narodovi deci naše šole. Ko je raste, je bil prežet z vplivi ameriškega življenja in civilizacije, ki se je tedaj šele razvijala, in dosegel veliko znano miru.

V današnjem članku v listih sem pokazal na težkoče, ki jih je moral Washington premagati v boju za neodvisnost. Ne smemo pozabiti teh težkoč, če hočemo v pravi meri preценiti Washingtonov značaj. Če jih bomo prezrli ali pa samo površno tolmačili, kakor so to storili nekateri življenjepisci, bomo dobili sicer zelo laskavo sliko o vrlih ameriških kolonistov, hkrati pa s tem zmanjšamo pomen Washingtona, ki se je moral med vojno in po vojni toliko boriti z notranjimi zaprekami in ne z opozicijo od zunaj, kar je sicer v zgodovini človeštva nekaj navadnega.

Spomniti se moramo, da so bile Združene države takoj po osvoboditvi samo nekaka vrsta rahlega zbora kolonialnih vlad in niso bile s kakimi posebnimi simpatijami zvezane druga z drugo. Med njimi sta vladali zavist in nesloga, federalne vlade ni bilo, obstajal je samo kongres držav, sklican na vrat na nos, da po možnosti čimprej reši nujne zadeve. Ta kongres ni predstavljal vlade, čeprav je bil sestavljen iz odličnih ljudi, in tudi ni imel potrebne avtoritete in sredstev, da si jo ustvari.

Pa je kljub temu ta prvi kongres opravljal mnoge funkcije vrhovne oblasti. Taka je n. pr. ustvarila armado, izgradil brodeve, tiskal bankovce, sklepal posojila in zveze ter proglasil neodvisnost Združenih držav. Toda pri teh delih je kongres vršil samo tisto, kar je bilo neobhodno potrebno, izgubil pa je zaupanje. Zato je pri odno, da njegovo delo ni bilo učinkovito. Julija 1776 je kongres izdal odlok o statutih konfederacije in večne unije. Toda ta odlok je ostal brez ratifikacije tja do marca 1781. Ze samo ime tega dokumen-

Zagreb, 22. febr. Z. Danes je prisel v Zagreb poljski poslanik na našem dvoru Vladislav Schwarzbürg-Günther. Poslanik je prisel v Zagreb danes zjutraj in so ga na kolodvoru pričakovali predstavniki poljskega konzulata, predsednik Poljsko-jugoslovanskega društva in šest policije. Po prihodu se je minister nastanil v hotelu »Esplanade«. Prihod poslanika je službenega značaja. Ob 11 je obiskal najprej konzula dr. Lazarškega, s katerim je odšel v banski dvorec ter posetil dr. Peroviča, takoj nato pa je odšel k nadškofu dr. Bauerju, poveljniku armade, generalu Mariću in zagrebškemu županu Skrlju. Ob 1 se je vrnil v prostore poljskega konzulata, kjer so bili množični predstavniki političnih, cerkvenih in vojaških oblasti, da vrnejo obisk. Do 1 se je minister razgovarjal z gosti, ob 2 pop. pa je sprejel časnikarje, katerim je dal obširne izjave o odnosih med našo državo in Poljsko ter predvsem poudarjal kulturne vezi, ki vežejo oba naroda. Jutri se bo odpeljal poslanik v Ljubljano.

ta kaže nemoč vlade, z drugimi besedami, vse zlo je izviralo iz pomanjkanja moči. Ta skupščina je bila samo zavezniški svet.

En sam primer! Ko se je mala, a hrabra Washingtonova armada, bosa, lačna in brez obleke zbirala v mrazu okoli ognjev, pripravljena na to, da zaspi in se nikdar več ne prebudi, je kongres zasedal in sklepal, pa se ni mogel zediniti na nove izdatke, da armado obleče in nasiti. Tedaj je ameriški general Arnold, besen zaradi nesposobnosti vlade in izgubivši vsako nado vanjo, postal izdajica, drugi general Grinay pa je podal ostavko. In sredi tega splošnega nereda in kaosa je vzdržal samo Washington s svojo odločnostjo, edini on je znal polahiti lažne in ohlabiti slabe.

Proti Washingtonu je delovala nenevarna močna opozicija, ki ga je na vse načine hotela strnoljaviti, in če bi bil on samo dober človek in fin gentleman, pa nič drugega, bi bili ti načrti obrodili uspeh. Toda on je bil več kakor samo to. V obrekovanjih in intrigah je videl okoliščine, ki mora človek z njimi računati brez zlobe in čuvstva tako, kakor s povodnjimi, z mrazom in viharji. Ker nikoli ni hrepenel po oblasti in časteh, nego je samo opravljal svojo dolžnost, ni imel razloga, da bi podal ostavko na svoje mesto — tem manj, ker se je zavedal, da stoji nad nehvalečnostjo in obrekovanji. Pri neki priliki je rekel, da bi ga navdalo z večjim ponosom, če bi odstopil zaradi viharja v kongresu, kakor pa, če bi položil orožje pred britanskim vojskovodjem.

Večini ljudi bo neznan, da so v tisti dobi ameriški vojniki in oficirji, ki jih je ravnanje vlade razkažilo in užalilo ter jim vzelo pogum, predlagali Washingtonu, naj napravi revolucijo in se proglasi za kralja. On pa je to kategorično odklonil. Mo da je v tem najboljša karakteristika njegovega značaja kot človeka organizatorja, ki je znal biti močan ne samo v besedah in delih, nego tudi v moči svoje osebnosti, ki je znala zatreti opozicijo.

V svojem poslovnem govoru vojakom jih je George Washington prosil, naj žive kakor misijonarji in pridigajo evangelijsko tlačenstvo in čvrsto vlado. Washington je bil iskren tolnač federalnih idej, pri čemer ga je podpiral drugi veliki Američan tiste dobe, Aleksander Hamilton. Ne da bi kaj kratili ugleda in spoštovanja, ki smo ga dolžni Washingtonu, smemo reči, da je dal vso moč svojega velikega vpliva na razpolago Aleksandru Hamiltonu, ki je bil v tistih časih prvi finančni strokovnjak Združenih držav. Washington je videl v Hamiltonu genialnost državnika, ki ne pozna zavisti in mu ni v mislih lastna slava. Taka prijateljstva so redka, a iz njih se navadno rode veliki dogodki. Washington je imel v svojem modernem optimizmu čvrsto vero, da se bo na koncu vse sčelo končalo. Razsipavanje in razkošnost držav po sklenitvi miru, je rekel Washington, ga spominja na mladega posestnika, ki je čez noč dobil ogromno dediščino, ki jo slepo zapravlja. Toda pozneje se bo vrnil k pameti in bo obnovil svoje zapravljenno bogastvo.

Zelo značilno je, da se Washingtona pri ponovni kandidaturi za predsednika soglasno izvolili in da se ni smel niti eden njegovih obrekovalcev oglasiti proti njemu. Washington ni hrepenel po neprestani oblasti, pač pa je imel veliko željo, da bi se mogel odpoditi sredi svojih ljubljenih gozdov na bregu veličastne reke, ki je tekla mimo njegove hiše. Ta želja se mu je izpolnila dve leti po ponovni izvolitvi za predsednika: utrujen od telesnih in duhovnih naporov se je preselil v večnost leta 1799. Pridobil si je kot nagrado večno hvalčestvo in globoko spoštovanje ne samo pri svojih rojakih, nego tudi pri potomcih tistih, ki so se pod silo okoliščin borili zoper njega. V njem vidimo največjega Američana, ki so ga odklovala najlepše lastnosti brezmejnega nesebičnosti in iskrenosti, ki jo je kazal v vseh svojih delih. Toda v njem vidijo tudi širom sveta največjega zaščitnika duha svobode v svetovni zgodovini, tistega duha svobode, ki se da izraziti v enem samem stavku: Načelo svobode in enakosti brez žalitve.

Tardieu bo nadaljeval čisto francosko politiko

Pariz, 22. febr. tg. Tardieu hoče že v torek odpolovati v Ženevo. Zato je takoj potem, ko se mu je posrečila sestava kabineta, že v nedeljo sestavil vladno izjavo, ki jo bo danes predložil ministrskemu svetu, jutri pa parlamentu. Njegova izjava bo kratka in kategorična. Tardieu smatra, da je glavna stvar, če spravi pod streho proračun. Volivno reformo namerava opustiti, termin za volitve pa določiti šele potem, ko bo parlament rešil proračun. Dalje bo v vladni izjavi govoril o združitvi vseh vojnih ministrstev v eno, o zunanjepolitičnem položaju in o ženevski razorožitveni konferenci.

Glede zunanje politike bo novi preds. Tardieu naglašal, da osane neizpremenjena ista. To kon-

tinuiteto francoske zunanje politike bo nova vlada izrečno naglasila v zvezi s stališčem francoske delegacije na razorožitveni konferenci v Ženevi.

Glede notranje politike bo vlada g. Tardieu zahtevala v svoji deklaraciji, da parlament in senat brez odloga izglasujeta novi proračun. Deklaracija bo naglasila, da se bo dan novih volitev določil šele po sprejetju novega proračuna.

Iz vtisov, ki se dobe v kuluarjih parlamenta, se da sklepati, da si je nova vlada g. Tardieu zagotovila večino okoli 50 glasov.

Tardieu je pozval svojo večino, naj bo v razpravi čim bolj kratka. Če razprava do 10 zvečer ne bo končana, se bo odpeljal v Ženevo s svojimi spremljevalci s posebnim vlakom. V času njegove

odsotnosti ga bo zastopal pravosodni minister Renaud.

V Bourbonški palači vlada sedaj zopet mir. Sestali so se samo člani republikanske in demokratske zveze, to je sredine in desnice, in si žestitali, da je bila kriza tako hitro rešena in da je Tardieu tako naglo sestavil novo vlado. Poučeni krogi pravijo, da bo Tardieu stopil v stike z voditelji parlamentarnih skupin in da se bo z njimi porazgovoril, kdaj naj bo glasovanje o proračunu, kdaj naj se vrše volitve in kakšna naj bo volivna reforma.

Poslanci sredine so prepričani, da bo zbornica sprejela novo vlado s simpatijami.

Senat

Belgrad, 22. febr. l. Narodna skupščina danes ni delala, pač pa se je sestala senat v nameri, da obravnava zakonske predloge, ki so mu bili poslani od narodne skupščine. Sejo je vodil dr. Pavelić, toda ko so se prečitale nekatere slučajnosti, kakor demisijske na razna upravna mesta ter razne prošnje in pritožbe, se je dvignil predsednik dr. Pavelić ter gg. senatorjem razložil, da je najbolje, če današnja seja prekinemo, ker je njihova moralna dolžnost, da prisostvujejo slavnosti na čast dvestoletnici Georgea Washingtona. Senatorji so predlog predsednika sprejeli z navdušenim aplavzom. Delo bodo nadaljevali jutri dopoldne.

Belgrad, 22. febr. AA. Predsednik senata dr. Ante Pavelić in predsednik narodne skupščine dr. Kosta Kumanudi sta poslala danes povodom proslave 200 letnice rojstva Georgea Washingtona kongresu v Washington tole brzojavko:

»Senat in narodna skupščina kraljevine Jugoslavije pošiljata tople čestitke kongresu ob priliki 200 letnice rojstva Georgea Washingtona, osvoboditelja in ustanovitelja Zedinjenih držav severne Amerike, ki je človeštvu zapustil večer vzor vrlin relikvega meščana in rodoljuba. Predsednik senata Pavelić, predsednik narodne skupščine Kumanudi.«

Kraljeva zahvala

Ljubljana, 22. febr. AA. Na udanostno brzojavko banovinskega sveta Nj. Vel. kralju Aleksandru je prispela g. banu dravske banovine dr. Drago Marušiću tale zahvala:

G. dr. Drago Marušiću, banu dravske banovine v Ljubljani. — Gospod ban! Nj. Vel. kralj je z zadovoljstvom sprejel izraze zvestobe in udanosti, ki so mu bili predloženi ob otvoritvi banovinskega sveta dravske banovine. Naročil mi je, naj se Vam zanje zahvalim! — Boško Jelič, minister dvora.

Seja vlade

Belgrad, 22. febr. AA. Danes od 17 do 19.15 je bila pod predsedništvom predsednika ministrskega sveta Petra Živkovića seja vlade, na kateri so razpravljali o spremembah finančnega zakona.

Finančni odbor

Belgrad, 22. februarja. AA. Finančni odbor je končal danes razpravo o proračunu. Za poročevalca finančnega odbora je bil na poslednji seji izvoljen Oto Gavrilović. Na današnji seji je finančni odbor razpravljal o dohodkih. Jutri ob 9.30 nadaljuje finančni odbor svoje delo. Razpravljal bo o finančnem zakonu.

Razveljavljeni ukazi

Belgrad, 22. febr. l. Z ukazom Nj. Vel. kralja in na podlagi rešitve državnega sveta so razveljavljeni sledeči ukazi: napredovanje v 5. skupino dr. Ivana Tomića, docenta filozofske fakultete v Belgradu, dr. Alojzija Koširja, docenta na medicinski fakulteti v Ljubljani, napredovanje v 6. skupino dr. Jožefa Rusa, pomočnika knjižničarja državne knjižnice v Ljubljani, dodelitev izrednega dodatka referentu v prosvetnem ministru Pavlu Fleretu, odpust iz državne službe Simona Benedeka, učitelja v Stari Kaniži, vpokojitev Alojzija Pavlinića, adjunkta pri bivšem velikem županu v Ljubljani.

Imenovanje pri DHB

Belgrad, 22. febr. l. Z naredbo trgovinskega ministra je bil postavljen v glavno podružnico Državne hipotekarne banke v Ljubljani za uradnika 9 položajne skupine Manilo Cvetičanić.

Vpokojitve

Belgrad, 22. febr. l. Vpokojen je Hindeljan Branko, pomožni tajnik pri kr. banski upravi dravske banovine.

Prosvetne nagrade

Belgrad, 22. febr. l. Razpisane so nagrade kraljevega fonda za osebne zasluge na polju narodne prosvete. Ta nagrada se razpiše vsakih pet let in je namenjena za one, ki so si stekli zasluge za povzdigo privatne iniciative in apostolskega dela ter za procvit naše vasi kakor tudi za povzdigo narodne prosvete v splošnem. Predvidene so štiri nagrade, in sicer 25.000 Din, 10.000 Din, 5000 Din in 2000 Din.

Važno za delničarje

Minister za trgovino in industrijo je z razpisom z dne 8. febr. 1932. II br 3194-K pooblastil kr. bansko upravo v Ljubljani, da sme v posameznih slučajih in na prošnjo delniških družb odobravati deponiranje delnic za občne zbornice delniških družb v inozemstvu, toda pod pogojem, da je seznan deponiranih delnic overjen od poslaništva odnosno konzulata naše kraljevine v okraju deponiranja delnic.

Huda hazen

Belgrad, 22. febr. AA. Finančni minister je kaznoval z globo 165.000 Din Mihajla Urnauerja iz Kule (Bačka), ki so ga zalotili pri tihotapstvu dinarskih bankovcev.

Za Hindenburga in protireparacijam

Düsseldorf, 22. febr. AA. Vodja krščanske rudarske zveze posl. Imbusch je izjavil na skupščini zveze, da bodo krščanske strokovne organizacije predlagale nacionalizacijo rudnikov. To je edino sredstvo, ki lahko rudarje reši pred vplivom težke industrije. Zveza bo podpirala kandidaturu Hindenburga in je mnenja, naj Nemčija odkloni nadaljnje reparacije.

Berlin, 22. febr. AA. Republikanska železna fronta vrši na deželi živo kampanjo proti desnčarski propagandi. Večje manifestacije je priredila

v mnogih mestih, posebno v Berlinu. Povsod so se zborovali z navdušenjem izrekli za Hindenburga.

Protikandidat — Hitler

Berlin, 22. febr. tg. Narodni socialisti so sedaj sklenili kandidaturu Hitlerja proti Hindenburgu. Nemški nacionalci in Stahlhelmovi bodo postavili posebnega skupnega kandidata, bodisi Hugenberg, ali voditelja Stahlhelmovecev Düstemberga.

Koruza za prehrano

Kraljevska banska uprava v Ljubljani razpolaga z 20 vagoni koruze, ki jo more oddati občinam, poljedelskim zadrugam ali pomožnim odborom za prehrano siromašnega prebivalstva po lastni režijski ceni. Eventualni reflektanti naj nemudoma vložijo svoje prijave potom pristojnega pomožnega odbora pri okrajnem (sresnem) naoblastvu. V prijavi naj bo naveden natančen naslov naročnika, za katere občine je koruza namenjena, zlasti če partijska več občin pri enem vagonu in namembna (končna) železniška postaja. Cena koruzi z vsemi režijskimi stroški, postavljena na poljubno železniško postajo bo ca. 77—78 Din za 100 kg.

Moderno dušno pastirstvo in alkoholizem

To je naslov in predmet predavanja, ki ga je imel za duhovnike včeraj ob pol 11 v beli dvorani Unions g. Czelo th, direktor Kreuzbunda v Berlinu. Udeležba je bila zelo lepa. Dvorana popolnoma zasedena. Na čelu gospos knezoškof dr. Rožman, poleg njega g. dr. Šajstovič, prosti uni-jatekega kapitlja iz Krizevec, ki je prišel na treznostni kongres in se zvesto udeležuje vseh predavanj in prireditvev kongresa.

G. predavatelj je v poldrugournem govoru alkoholizem tako temeljito objasnili in v taki luči prikazal, da so bili vsi navzoči izredno zadovoljni. Alkoholizem treba gledati ne le samega na sebi, marveč v zvezi z drugimi velikimi problemi, ki sedanjost dobo vznemirjajo: z materializmom, kapitalizmom, kolektivizmom, komunizmom. Prikazal ga je z biologičnega, fiziološkega in psihološkega ter dušnopastirskega stališča ter osvetljeval z mnogimi zgledi iz praktičnega življenja. Splošna sodbja je bila: krasno predavanje! Škoda, da ga niso slišali vsi, katerim je bilo namenjeno! Morda ga bo mogoče objaviti v slovenski besedi!

Nato sta spregovorila g. knezoškof in sklicatelj g. J. Kalan. Slednji je poudarjal: Zdej treba izvesti organizacijo! Saj ideja treznosti je pri nas že pre-

Kongres slovan-kih mest

Varšava, 22. febr. AA. Včeraj je zasedala v dvorani občinskega sveta v Krakovu komisija za sporazum med zastopniki slovan-kih mest. Seje so se udeležili med drugimi podpredsednik praške občine Stula, generalni tajnik Zveze češkoslovaških mest Sailer in profesor Jarc iz Ljubljani. Odbor za sporazum med slovan-škimi mesti je sprejel to-le resolucijo:

1. Ustanovi naj se skupna slovan-ška skupina za bližnji kongres zastopnikov mest v Londonu. 2. Odbor za sporazum med stanovskimi mesti naj se izpremeni v organizacijski odbor za prireditvev kongresa delegatov slovan-ških mest, ki naj se vrši vsako drugo ali tretje leto, da se bodo na njem izmenjale misli o pridobljenih izkustvih glede komunalnega gospodarstva. Za predsednika tega odbora je izvoljen Stula. Prvi kongres se bo vršil v Pragi leta 1934. — Slovan-ški gostje, ki so se udeležili konference, so si ogledali krakovske znamenitosti in najvažnejše občinske ustanove, nato pa so se udeležili svečanega sprejema, ki ga je priredil njim na čast predsednik krakovske občine.

Konservativna zmaga na Japonskem

Tokio, 22. febr. Z. Rezultati volitev v parlament so sledeči: konservativci so dobili 168, liberalci 96, 10 mandatov pa razne druge stranke.

Krvavi soopadi na Poljskem

Varšava, 22. febr. tg. V poljskih prenegovnikih je radi splošne vstaje prišlo včeraj do krvavih spapadov, katere so netili posebno komunisti. V Bendzinu je bilo veliko zborovanje rudarjev, po katerem se je razvil pravcati ulični boj med policijo in rudarji. Policija je morala streljati ter sta bila ubita dva rudarja, dva pa sta bila hudo ranjena, dočim je bilo ranjenih tudi več stražnikov. Tudi v drugih krajih je bilo ranjenih več oseb.

Proga prosta

Zagreb, 22. febr. Z. Po poročilu ravateljstva državnih železnic v Zagrebu je bila danes očiščena železniška proga Split—Zagreb in zvečer ob 22.35 je odpeljal prvi vlak št. 1012 v Split. Jutri bo vpostavljen normalni promet.

Mraz v Bolgarii

Sofija, 22. febr. AA. Na Bolgarskem pritiska zadnje dni hud mraz. Ponekod so merili 29 stopinj pod ničlo. Snega je mestoma do 160 cm.

Zagrebiška vremenska napoved: Počasni se bo zblažilo. Nekoliko topleje. Majhne padavine. V gorskih predelih bo padal sneg.

Borba za Šanghaj še vedno ni odločena

Kitajska armada se drži z izrednim junaštvom

London, 22. febr. tg. Japonski namen pri Šanghaju je ta, da zaenkrat potisnejo Kitajce nazaj do Vangpua sredi pota med Senjutom in Šanghajem na železniški progi Šanghaj—Nanking in da zasedejo kitajsko radio-postajo, s čimer hočejo popolnoma prekiniti zvezo Šanghaja z Nankingom. Edini uspeh, ki so ga imeli včeraj Japonci, je bil ta, da so prekoratili železniško progo Šanghaj—Vusung in da so potisnili Kitajce nazaj 2 milji zapadno od proge. V bojih za Čijangvang se je Japoncem dosedaj posrečilo priti samo blizu do dirkališča. Tam je visok razgledni stolp, ki je za Japonce posebne strateške važnosti. Tam so Japonci že pripravili svoje tanke za današnje ofenzivo. Kljub temu, da so Japonci s svojih vojnih ladij 2 uri streljali na vas Čijangvang, kitajske baterije v tej vasi nikakor niso utihlele. Kitajci vztrajajo tam in se odločno branijo. Mednarodna naselbina je zabarikadirana z bodečo žico. Vse je pripravljeno, da v slučaju potrebe spravijo na varno 4500 angleških žensk in otrok.

London, 22. febr. tg. Po tridnevni veliki japonski ofenzivi so Kitajci, davi z velikimi izgubami, obdržali še vedno vse svoje glavne postojanke. Pričakuje pa se v kratkem, da bo padla Japoncem v roke vas Čijangvang, za katero se vrše že tri dni vroči boj. Sedaj nadaljujejo Japonci svoje manevre, da obkolijo Čapei. Danes so zavzeli vas Mauhang zapadno od železnice Šanghaj—Vusung. Iz Nankinga se poroča, da se je krščanski general Feng, ki je bil dosedaj najvidnejši sovražnik Čangkajšek, z njim sprijaznil in stavil svoje čete na razpolago za obrambo Kitajске.

London, 22. febr. Z. Japonska pehota s pomočjo topništva, tankov in umetne megle stalno napreduje in se vedno bolj približuje mednarodni

koneciji. Kitajci se obupno branijo. Svoje dosedanje uspehe imajo Japonci zahvaliti le boljši oborožitvi. Japonci so vrgli v prednje vrste vse svoje rezerve, samo za to, da bi lahko vztrajali na svojem položaju. To se tolmači tudi s tem, ker se pričakuje hraber protinapad Kitajcev.

Sanghaj, 22. febr. Z. Ob 10 dopoldne se je vnela zopet borba pri vasi Čijangvangu. Tekom včerajšnjega dne so Kitajci dobili znatne množine municije ter temu primerno gosteje pokajo topovske granate. Pričakuje se v kratkem protinapad Kitajcev. Bitka je v odločilni fazi.

Tokio, 22. febr. Z. Čangkajšek je premestil glavni stan v Liahou, ki se nahaja v bližini trdnjave Vusung. Na podlagi tega sklepajo, da je Čangkajšek prevzel poljestvo nad vsemi kitajskimi četami.

Sanghaj, 22. febr. Z. Tekom noči se je izkrcalo pri Vusungu 15.000 Japoncev.

Sanghaj, 22. febr. Z. Poveljnik japonskih čet, general Ufeda je sporočil inozemskim časnikařem, da desno krilo, ki se bori pri vasi Čijangvangu, stalno napreduje. Od tam nameravajo Japonci zavzeti Kitajce z boka. Od danes jutraj se čuje močan topovski ogenj, za popoldne pa pričakujejo močan napad na šanghajski sektor.

Japonska ne namerava nič hudega...

Tokio, 22. februarja. AA. Jošizava je dal dopisniku Reuterja tole izjavo: Japonska se nikakor ne namerava umakniti iz Društva narodov. Prav tako nima namena preklicati svojega podpisa na Kelloggovem paktu ali pa na pogodbi devetih

držav. Dalje je Jošizava ponovno izjavil, da Japonska nima namena za stalno zasesti ozemlja južno velikega kitajskega zidu in tudi ne anektirati Mandžurije. Pri tem je Jošizava naglasil, da se Japonska ne misli odreči prijateljstvu z Veliko Britanijo in ameriškimi Združenimi državami in tudi ne pripravljati ničesar proti Sovjetom ali proti južno-kitajski železnici ter proti nobeni drugi železnici, ki jo imajo inozemci v rokah.

Rusija je slejkprej neutralna

London, 22. febr. Po tukajšnjih zanesljivih informacijah iz Rusije ne bodo sovjeti delali Japonski nobenih težkoč, kar se tiče nove mandžurske države. Sovjeti so že davno računali z osnutjem take države, do katere je po njihovem mnenju morala nujno priti. Sovjeti se zanimajo bolj za Mongolijo, v kolikor je dozdaj bila vsaj nominalno pod suvereniteto Kitaja. Vse, da se japonsko vrhovno poveljstvo v Mukden pogaja s poglavarji mongolskih plemen, da bi se Mongolija priključila Mandžuriji, ki seveda ne bo nič drugega, ko japonska kolonija. Sovjetom je samo na tem, da obdržijo in utrdijo svoj vpliv v severni in severovzhodni Mongoliji, glede česar so se brez vsakega dvoma z Japonsko že pogodili.

London, 22. febr. »Financial News« poroča, da se sovjeti pogajajo z Japonsko glede vzhodno kitajske železnice, koje delnice so dozdaj po 50% bile v rokah kitajske države.

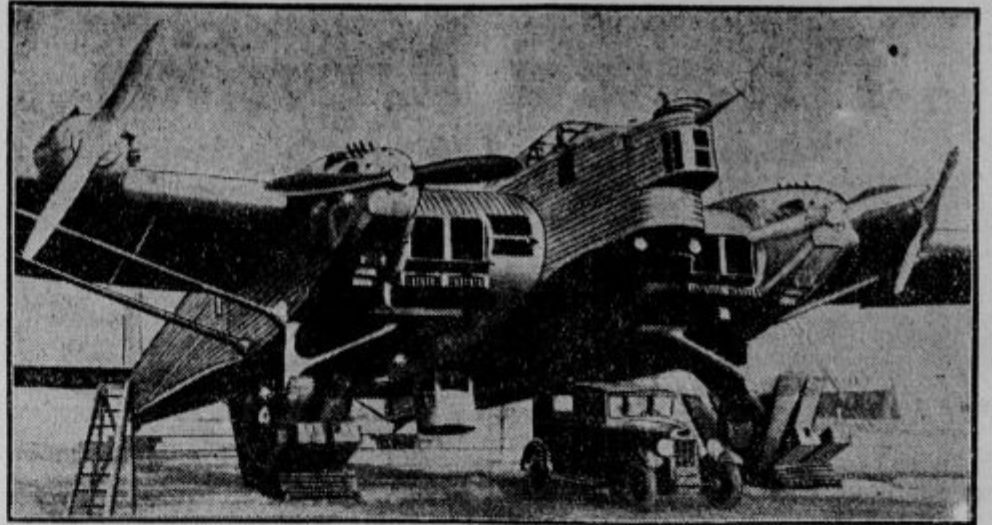
Dunajska vremenska napoved: Najprej bodo lahke padavine, najbrž sneg, potem pa bo izpremenljivo vreme z višjo temperaturo. Pred Alpami bodo živahni zapadni in severozapadni vetrovi, v srednjih Alpah pa bo mirno in zjutraj zelo mraz.

Nova državna ureditev Svete dežele

Razburjenje v Izraelu

Zastopniki levičarskih zionistov v Londonu so zvedeli in pohiteli obesiti na veliki zvon novi načrt o ureditvi sv. dežele, ki o njem zdaj razpravlja angleško ministrstvo za kolonije. Načrt, ki pomeni popolno odpravo dosedanje Balfourjeve deklaracije, je delo arabskih nacionalistov. Slednji so ga izročili nekdanjemu podkralju lordu Readingu, ko se je ta mudil v Jeruzalemu. Britanska vlada je načeloma pristala na vse arabske zahteve in bo lahko spremenila samo nekatere malenkosti v zavesti, da ni drugega sredstva za pomirjenje Svete dežele. Levičarski zionisti, ki Angliji že dolgo očitajo dvojno igro, so zelo razburjeni. Načrt bo namreč zedinil Palestino z Zajordanjem v

enotno arabsko državo s parlamentom in odgovorno vlado. To pomeni seveda, da se je razblinil zionistom obljubljen »Jewish National Home« v niš. Samo okrajzi z židovsko večino (do 1500 kv. km. sveta po sedanjem stanju) bodo po švicarskem vzoru dobili ime »židovskih kantonov« in oblastno samoupravo, ki pa bo seveda podrejena državni oblasti. To pomeni seveda konec vseh židovskih sanj o nadaljnjem naseljevanju, ker bo skrbela arabska vlada za arabski značaj dežele in sama sklepala o dopustnosti kolonizacije. Jeruzalem kot glavno mesto ne bo uvrščen med židovske kantone, dasi ima židovsko večino. Arabščina bo državni jezik.

»Leteca trdnjava«. Francoska armada je dobila najnovejši tip letal, ki jih vsled njihove konstrukcije imenujejo »leteče trdnjave«. Letalo je dolgo 21 m, široko 37 m in doseže hitrost do 200 km na uro. Oboroženo je z devetimi strojnimi puškami in prevaža lahko 2500 kg bomb.

Osebnost in preteklost

„nemškega Mussolinija“

»V uri našega globokega razočaranja smo našli v Vas moža, ki nam je pokazal pot trdne vere. Vi ste nas naučili spoznavati moč nove ideje. Vi ste nas tudi izučili, kako se je treba z vsem srcem posvetiti delu za uresničitev te ideje, za katero mora biti vsak pripravljen zmagati ali pasti.« Tako je pisal poln entuzijazma Adolfu Hitlerju Goebels, šef berlinskih narodnih socialistov. Nenadni uspehi nacionalističnega voditelja Hitlerja so v Nemčiji in po vsej Evropi vzbudili najprej začudenje, nato pa skrb. Prej kakor v 10 letih so nemški narodni socialisti zavzeli pozicije na Saškem, Turinškem in Badenskem, se utrdili v berlinskem municipalnem

tektu. V teh sanjah ga je zadela svetovna vojna — vstopil je v bavarsko armado. Pobegnil je iz Avstrije, ker je preveč mrzil Habsburžane, »prijatelje Slovanov in nasprotnike germanstva«, da bi mogel vstopiti v njih službo in nositi njih uniformo. V bojih ranjen bi skoraj popolnoma oslepel. Po sklenjenem miru se je vrnil v München, kjer je postal organizatorični oficir Reichswehra, dovršil svoje študije na oratoriju ter začel predavati. Stopil je v zvezo z Gotfriedom Federjem v svrhu ustanovitve nove politične stranke.

Feder je stranko ustanovil in jo imenoval Nemško delavsko stranko. Prvi se je vpisal Hitler.

Ce pa hočemo razumeti Hitlerjevo politično akcijo, moramo poznati njeno prvo točko. Iz kontrasta med meščansko otroško dobo ter mladostjo, ki jo je preživel kot navaden rokodelce, se mu je izoblikovala neka nejasna doktrina, ki ga je vedno tiščala pred alternativo: mir ali revolucija! Iz dunajskega življenja je prinesel sovraštvo do židov, iz bojne meteža pa je rešil samo globoko zničevanje do politikov za fronto. Hitler je prepričan, da je »marksistični terorizem mogoče zmagati še s hujšim terorizem«.

Prvo izvajanje teh načel je njegov bavarski puč v letu 1923, ki ga je spravljal v ječo. V ječi je spisal delo »Mein Kampf«. Iz ječe se je vrnil s trdnim sklepom, znova poskusiti s podobnim početjem samo bolj metodično. Od tega časa lahko opazujemo dvojno delovanje hitlerijancev: organiziranje svojevrstne revolucijske armade in volivno propagando, katere cilj je, zanesti strankin vpliv in ideje v samooblastne, deželne in državne parlamente.

Za vse to si Hitler zna najti denarnih sredstev: člani njegove fašistično-politične stranke morajo prispevati s prostovoljnimi dajatvami, ki jih Hitler potrjuje s tem, da na določenih svojih političnih shodih pobira vstopnino. Poleg tega pa mu vse to financirajo denarni magnati, ki jih baže ni malo v njegovi stranki. Govore tudi o podpiranju iz inozemstva; saj so zelo zanimive analogije

Izpremembra v ameriškem finančnem ministrstvu. Dosedanji finančni minister Mellon (desno) odhaja za poslanika v London. Posle finančnega ministrstva je izročil svojemu nasledniku Odgeru Millsu.

Svetu, si v ostrem boju priborili v parlamentu 107 mest ter v naglem pohodu prisilili državo, računati z njimi kot s silo, katere zahteve je treba vpoštevati, če noče imeti večjih neprijetnosti v notranjem življenju.

Voditelj nemških nacionalistov čisto sprejema ameriške, angleške in italijanske časnikarje in zastopnike ter se z njimi razgovarja, nikoli pa ne mara govoriti s Francozi, »edinimi nemškimi sovražniki«, kot jih sam označuje. Po zunanosti ni na Hitlerju nobene podobnosti Mussoliniju. Srednja postava, brez posebno inteligentnih potez, z avtomatičnimi njemu lastnimi kretnjami, ne izraža nobene posebne privlačnosti in veličine; a kljub temu privlači ta človek nemške poslušalce tako da se ne morejo ustavljati. Njegove ostre besede trgajo in grabijo nemško dušo; noben glas se mu ne protivi, on komandira, poslušalci ga poslušajo in mu sledijo.

Kako je prišel Hitler do takega političnega ugleda? Zgodovina nam pove to bolje, kakor njegova postava: Hitler se je rodil v Avstriji. Njegovi starši izhajajo iz južne Bavarske. Njegov stari oče je bil še reven kmet, oče pa — vihrava duša — carinski uradnik. Tri leta je bilo malemu Dolfu, ko mu je oče na smrtni postelji svetoval, naj postane po njegovem zgledu uradnik. Osiroteli deček se je moral že od najnežnejše dobe dalje boriti za svoj vsakdanji kruh. Prve njegove sanje so bile — postati umetnik. Šel je na Dunaj ter poskušal napraviti sprejemni izpit na Akademiji. Svar se mu je sicer ponesrečila, a izpitna komisija mu je vendar priznala, da tiči v njem precej risarskega talenta, naj poskusi z arhitekturo. Toda predvsem je bilo treba živeti; vstopil je k nekemu sobnemu slikarju kot slikarski vajenec in s tem je preživel ta malomestni mladec pet let v fizični in moralni bedi med razposajenimi sodrugji, ki so ga izrabljali in muštali. V tem času se je tudi navzel krutosti in svoje naivnosti; kakor navadno oni, ki sami trpe, želijo trpljenje tudi drugim. V njegovem srcu se je zbudilo hudo sovraštvo do marksizma. Po nekoliko letih je vendar postal s svojo pridnostjo sobni slikar in akvarelist. Čez tri leta je odšel v München z nadejo, da si čimprej ustvari kak kotiček za arhi-

Bivši saški kralj Friderik Avgust

je umrl na srčni kapi. Po padcu monarhije je mirno preživel v Nemčiji zadnja leta, ne da bi se utikal v politiko. Lojalno je priznal republikansko ureditev in se na svojih posestvih bavil — z lovom in poljedelstvom.

med delovanjem hitlerijancev in italijanskim ter avstrijskim fašizmom.

Spomnimo se na parlamentarne volitve v letu 1930. Posledni milijon Nemcev je sledil njegovemu glasu ter je na ta način šlo 107 hitlerijanskih poslancev v Reichstag, med tem ko jih je pred tem imel samo 12! Kmalu nato so korakali v parlament malone v vojaški vrsti stosedmeri narodni nacionalisti v vsi v temnorjavih srajah. S svojih sedežev so se pozdravljali s fašistično gesto. Ko je predsednik klical imena posameznih poslancev, je prvi nacionalist pri svojem imenu zaklical: »Tukaj! Naj živi Hitler!« nakaž so se mu odzvali z živjo kljico vsi tovariši. Na komunistične posvke so odgovorili z živalskim kruljenjem ter z živžganjem na pišali, katere so nalašč za to prinesli s seboj.

Med tem pa so njihovi pristaši zunaj na ulicah s kamenjem okna nasprotnikov.

Papež Gregor XIII. (1572—1585). Pred 350 leti, dne 24. februarja 1582. leta, je papež Gregor XIII. s posebno bulo vpeljal nov koledar, ki so ga sprejeli vsi kulturni narodi in se po njem imenuje gregorijanski koledar. S to reformo so predvsem odpravili razliko desetih dni, ki se je do takrat vsled štetja po julijanskem koledarju pojavila med koledarskim in solničnim letom ter koledarsko leto spravila skoraj popolnoma v sklad s solničnim letom s takozv. prestopnim letom, ko ima februar 29 dni. Tako leto je tudi letošnje.

Schawova ob'etnica

Pisatelj Bernard Shaw obhaja 75letnico na potovanju v Južni Afriki, kjer pripravlja za tisk napovedano delo o utisih iz Sovjetske Rusije. V zvezi s tem poročajo ameriški listi o dogodku pri kosilu v londonskem zunanjem ministrstvu, ki so ga svoječasno zamolčali angleški dnevniki. Shaw je po povratku iz Moskve prerokoval »skorajšnjo smrt gnilega kapitalizma«, slavil sovjetske razmere in Leninov genij. General Dawes, ki je zastopal Zedinjene države, je takrat že prijavil ostavko, ter iz tega vzroka pokazal več odkritosrčnosti kakor je v navadi pri diplomatih. Treščil je s pestjo po mizi in se zadril na Shawa, svojega soseda pri kosilu: »Dajte mi vendar mir! Ne maram več poslušati vaših paradoksov in lažisocialističnih nauk! Vi samo kvarite mladino, ker ji vtepete v glavo načela, do katerih nimate sami nobene vere!« Shaw je hudo zameril. Siegfried Trebitsch, nemški prevajalec in tolmač njegovih del, v zadnjem času posebno vneto dokazuje, da je Shaw slejkoprej dosleden socialist; njegova sedanja sovjetska ljubezen je samo nadaljevanje mladostnega utopističnega socializma (t. zv. fabianstva). Seveda se ne spominja zvesti Eckerman, da je pred kratkimi leti hvalil isti Shaw Mussolinija in fašizem prav tako navdušeno kakor hvali zdaj boljševike. Kratek spomin je najboljša tolažba za nedosledne ljudi brez načel, če jim je potreben izgovor. Zato bo zdaj umestno pripomniti, kako je presojal Shaw sovjetske pred sedmimi leti, decembra leta 1924. Uredništvo moskovskih »Izvestij« je takrat Shawa prosilo za izjavo o anglo-sovjetskih stikih. To se je zgodilo v trenutku ostre napetosti med Londonom in Mosko. Sočutna izjava »soci-

Bivši kitajski cesar Puyi, ki so ga pregnali l. 1912., je postavljen sedaj s pomočjo Japoncev — za predsednika »neodvisne« republike Mandžurije.

Vodja irskega naroda De Valera. Pri volitvah, ki so se vršile pred par dnevi, so zmagali irski republikanci (sinifainovci) pod vodstvom neustrašivega De Valere. Zahtevajo popolno svobodo Irske.

Nemiri v Meksiki

Zaradi protiverskih odredb meksikanske vlade je prišlo do velikih nemirov v vsej deželi. Ti nemiri so ponekod imeli težke posledice. Vlada je takoj vpeljala najstrožjo cenzuro, da bi svet ne zvedel o teh nemirih. Listi o nezadovoljstvu prebivalstva ne smejo prav nič poročati, prav tako ne smejo poročati o raznih vlad. naredbah, o premeštitvah uradništva, odstavljanju županov in slično.

Nova francoska vlada. Zgoraj: Poinlevé žalesten poroča časnikarjem, da je moral vrniti mandat, ker se mu ni posrečilo sestaviti vlade. — Spodaj: Novi predsednik vlade Tardieu objavlja časnikarjem imena članov nove desničarske vlade.

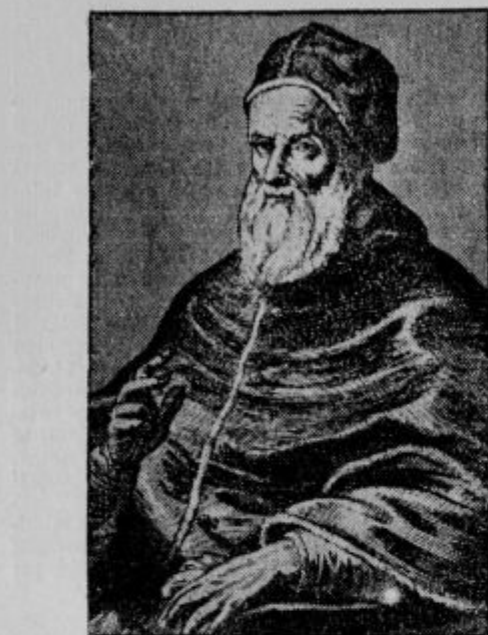
Nova državna ureditev Svete dežele

Razburjenje v Izraelu

Zastopniki levičarskih zionistov v Londonu so zvedeli in pohiteli obesiti na veliki zvon novi načrt o ureditvi sv. dežele, ki o njem zdaj razpravlja angleško ministrstvo za kolonije. Načrt, ki pomeni popolno odpravo dosedanje Balfourjeve deklaracije, je delo arabskih nacionalistov. Slednji so ga izročili nekđ. indskemu podkralju lordu Readingu, ko se je ta mudil v Jeruzalemu. Britanska vlada je načeloma pristala na vse arabske zahteve in bo lahko sprejela samo nekatere malenkosti v zavesti, da ni drugega sredstva za pomirjenje Svete dežele. Levičarski zionisti, ki Angliji že dolgo očitajo dvojno igro, so zelo razburjeni. Načrt bo namreč zedinil Palestino z Zajordanjem v

enotno arabsko državo s parlamentom in odgovorno vlado. To pomeni seveda, da se je razblinil zionistom obljubljen »Jewish National Home«² v nič. Samo okrajzi židovsko večino (do 1500 kv. km, sveta po sedanjem stanju) bodo po švicarskem vzoru dobili ime »židovskih kantonov«² in oblastno samoupravo, ki pa bo seveda podrejena državnim oblastim. To pomeni seveda konec vseh židovskih sanj o nadaljnjem naseljevanju, ker bo skrbela arabska vlada za arabski značaj dežele in sama sklepala o dopustnosti kolonizacije. Jeruzalem kot glavno mesto ne bo uvrščen med židovske kantone, dasi ima židovsko večino. Arabščina bo državni jezik.

alizmu naklonjenega pisatelja bi bila za boljše-vike velikega moralnega pomena. Shaw je kakor vedno prav urno odgovoril, a »izvestij«² so dokaj dolgo morala zamolčati ta odgovor radovednemu občinstvu. Označil je svetovno propagando Komunistične Internacionalne kot »otročarjio, dokaz buržujske idealizma in kratkovidne neizkušenosti pri cenitvi političnih oseb ali dogodkov.«² Samo zeleni novinci lahko delijo slepo vero v svetovno poslanstvo peščice ruskih neizkušenih državnikov, ki so se učili socializma iz letakov lib ralnih revolucionarjev 1848-1870 let. Kdo v Evropi je toliko bedast, da bi hotel s pomočjo teh zastarelih naukov obvladati ves svet? Boljševiki se zdijo ki res stojita na čelu našega pokolenja. Moskva se mora odločiti ali za resno državno delovanje ali za otročje zarotništvo, ki je dobro samo za plehko senzacija v kinematografu. Tertium non datur! Pravi socializem, ki hoče biti živ činitelj, ne pa mrtva teorija, je prav tako daleč prehitel Marksa kakor letalo volovsko vprego. Dokler ne bo razumela Moskva te resnice, dokler ne bo uvidela, da je III. internacionala samo smešna igračka, bo povsod žela same polomije. Peščica brezposelnih čudakov na Ruskem bo svečano dopisovala s slično peščico prismođev na Angleškem v domnevi, da predstavljajo vsi skupaj edini pravi proletarijat, revolucijo, bodočnost, Internacionalo in ne vem, kaj še. V znani satiri »Nazaj k Metuzalemuc«² je sijajno osmešil Shaw s prozornimi priimki označene britanske voditelje in javne delavce za njih neznačajnost in stalno obračunje plašča po vetru. Posebno hudo je ožigoslal Lloyda Georgea, ki je že ponovno slikovito in vneto zagovarjal ista načela, ki jih je poprej napadal kot »pogibel za britski imperij«. Če smemo Bernardu Shawu želeli k 75 letnici čim več one iskrenosti, ki jo sam smatra za svojo glavno vrline, moramo pripomniti, da bi z nedvomnim uspehom lahko uvrstil lastno osebnost med komične junake svoje duhovite komedije.

Papež Gregor XIII. (1572—1585). Pred 350 leti, dne 24. februarja 1582. leta, je papež Gregor XIII. s posebno bulo vpeljal nov koledar, ki so ga sprejeli vsi kulturni narodi in se po njem imenuje gregorijanski koledar. S to reformo so predvsem odpravili razliko desetih dni, ki se je do takrat vsled štetja po julijanskem koledarju pojavila med koledarskim in solničnim letom ter koledarsko leto spravila skoraj popolnoma v sklad s solničnim letom s takozv. prestopnim letom, ko ima februar 29 dni. Tako leto je tudi letošnje.

Schawova obetnica

Pisatelj Bernard Shaw obhaja 75 letnico na potovanju v Južni Afriki, kjer pripravlja za tisk napovedano delo o utisih iz Sovjetske Rusije. V zvezi s tem poročajo ameriški listi o dogodku pri kosilu v londonskem zunanjem ministrstvu, ki so ga svoječasno zamolčali angleški dnevniki. Shaw je po povratku iz Moskve prerokoval »skorajšnjo smrt gnilega kapitalizma«, slavlil sovjetske razmere in Leninov genij. General Dawes, ki je zastopal Zedinjene države, je takrat že prijavil ostavko, ter iz tega vzroka pokazal več odkritosrčnosti kakor je v navadi pri diplomatih. Treštil je s pestjo po mizi in se zadržal na Shawa, svojega soseda pri kosilu: »Dajte mi vendar mir! Ne maram več poslušati vaših paradoksov in lažisocialističnih naukov! Vi samo kvarite mladino, ker ji vtepate v glavo načela, do katerih nimate sami nobene vere!«² Shaw je hudo zameril. Siegfried Trebitsch, nemški prevajalec in tolmač njegovih del, v zadnjem času posebno vneto dokazuje, da je Shaw slejkoprej dosleden socialist: njegova sedanja sovjetska ljubezen je samo nadaljevanje mladostnega utopističnega socializma (t. zv. fabianstva). Seveda se ne spominja zvesti Eckermana, da je pred kratkimi leti hvalil isti Shaw Mussolinija in fašizem prav tako navdušeno kakor hvali zdaj boljše-vike. Kratek spomin je najboljša tolažba za nedosledne ljudi brez načel, če jim je potreben izgovor. Zato bo zdaj umestno pripomniti, kako je presojala Shaw sovjetske pred sedmimi leti, decembra leta 1924. Uredništvo moskovskih »Izvestij«² je takrat Shawa prosilo za izjavo o anglo-sovjetskih stikih. To se je zgodilo v trenutku ostre napetosti med Londonom in Moskvjo. Sočutna izjava »soci-

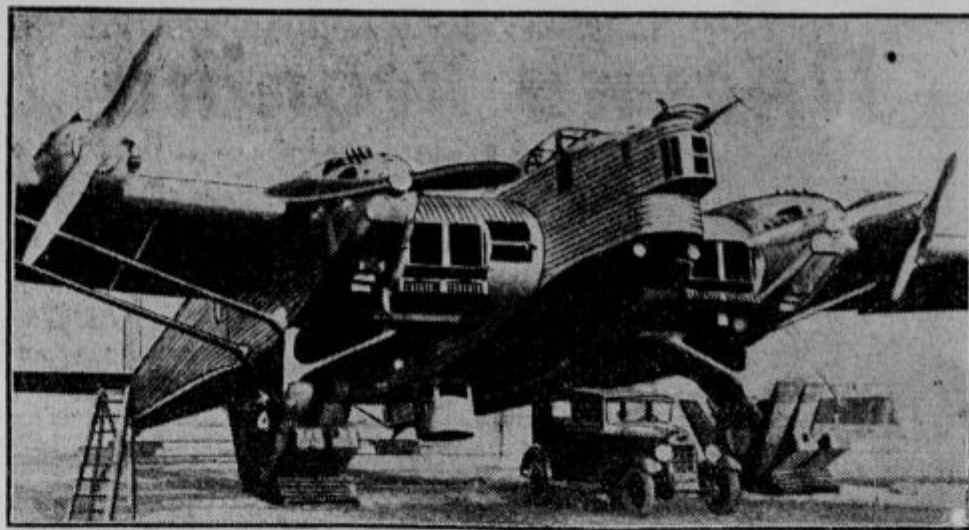
Bivši kitajski cesar Puyi, ki so ga pregnali l. 1912., je postavljen sedaj s pomočjo Japoncev — za predsednika »neodvisne«² republike Mandžurije.

Vodja irskega naroda De Valera. Pri volitvah, ki so se vršile pred par dnevi, so zmagali irski republikanci (sinfainovci) pod vodstvom neustrašivega De Valere. Zahtevajo popolno svobodo Irske.

Nemiri v Meksiki

Zaradi protiverskih odredb meksikanske vlade je prišlo do velikih nemirov v vsej deželi. Ti nemiri so ponekod imeli težke posledice. Vlada je takoj vpeljala najstrožjo cenzuro, da bi svet ne zvedel o teh nemirih. Listi o nezadovoljstvu prebivalstva ne smejo prav nič poročati, prav tako ne smejo poročati o raznih vlad. naredbah, o premetitvah uradništva, odstavljanju županov in slšno.

»Leteca trdnjava«². Francoska armada je dobila najnovejši tip letal, ki jih vsled njihove konstrukcije imenujejo »leteče trdnjave«. Letalo je dolgo 21 m, široko 37 m in doseže hitrost do 200 km na uro. Oboroženo je z devetimi strojnimi puškami in prevaža lahko 2500 kg bomb.

Osebnost in preteklost „nemškega Mussolinija“

»V uri našega globokega razočaranja smo našli v Vas moža, ki nam je pokazal pot trdne vere. Vi ste nas naučili spoznavati moč nove ideje. Vi ste nas tudi izučili, kako se je treba z vsem srcem posvetiti delu za uresničitev te ideje, za katero mora biti vsak pripravljen zmagati ali pasti.«² Tako je pisal poln entuzijazma Adolfu Hitlerju Goebels, šef berlinskih narodnih socialistov. Nenadni uspehi nacionalističnega voditelja Hitlerja so v Nemčiji in po vsej Evropi vzbudili najprej začudenje, nato pa skrb. Prej kakor v 10 letih so nemški narodni socialisti zavzeli pozicije na Saškem, Turinškem in Badenskem, se utrdili v berlinskem municipalnem

Izprememba v ameriškem finančnem ministrstvu. Dosedanji finančni minister Mellon (desno) odhaja za poslanika v London. Posle finančnega ministrstva je izročil svojemu nasledniku Odgeru Millsu.

Svetu, si v ostrem boju priborili v parlamentu 107 mest ter v naglem pohodu prisilili državo, računati z njimi kot s silo, katere zahteve je treba vpoštevati, če noče imeti večjih neprijetnosti v notranjem življenju.

Voditelj nemških nacionalistov čisto sprejema ameriške, angleške in italijanske častnike in zastopnike ter se z njimi razgovarja, nikoli pa ne mara govoriti s Francozi, »ediniimi nemškimi sovražniki«, kot jih sam označuje. Po zunanosti ni na Hitlerju nobene podobnosti Mussoliniju. Srednja postava, brez posebno inteligentnih potez, z avtomatičnimi njemu lastnimi kretnjami, ne izraža nobene posebne privlačnosti in veličine; a kljub temu privlači ta človek nemške poslušalce tako da se ne morejo ustavljati. Njegove ostre besede trga jo in grabijo nemško dušo: noben glas se mu ne protivi, on komandira, poslušalci ga poslušajo in mu slede.

Kako je prišel Hitler do takega političnega ugleda? Zgodovina nam pove to bolje, kakor njegova postava: Hitler se je rodil v Avstriji. Njegovi starši izhajajo iz južne Bavarske. Njegov stari oče je bil še reven kmet, oče pa — vihrava duša — carinski uradnik. Tri leta je bilo malemu Dolfiju, ko mu je oče na smrtni postelji svetoval, naj postane po njegovem zgledu uradnik. Osiroteli deček se je moral že od najznejše dobe dalje boriti za svoj vsakdanji kruh. Prve njegove sanje so bile — postati umetnik. Šel je na Dunaj ter poskušal napraviti sprejemni izpit na Akademiji. Stvar se mu je sicer ponesrečila, a izpitna komisija mu je vendar priznala, da tiči v njem precej risarskega talenta, naj poskusi z arhitekturo. Toda predvsem je bilo treba živeti; vstopil je k nekemu sobnemu slikarju kot slikarski vajenec in s tem je preživel ta malomestni mladeč pet let v fizični in moralni bedi med razposajenimi sodrugji, ki so ga izrabljali in muštali. V tem času se je tudi navzel krutosti in svoje naivnosti; kakor navadno oni, ki sami trpe, želijo trpljenje tudi drugim. V njegovem sreju se je zbudilo hudo sovraštvo do marksizma. Po nekoliko letih je vendar postal s svojo pridnostjo sobni slikar in akvarelist. Čez tri leta je odšel v München z nadejo, da si čimprej ustvari kak kottiček za arhi-

tektu. V teh sanjah ga je zadela svetovna vojna — vstopil je v bavarsko armado. Pobegnil je iz Avstrije, ker je preveč mrzil Habsburžane, »prijatelje Slovanov in nasprotnike germanstva«, da bi mogel vstopiti v njih službo in nositi njih uniformo. V bojih ranjen bi skoraj popolnoma oslepel. Po sklenjenem miru se je vrnil v München, kjer je postal organizatorični oficir Reichswehra, dovršil svoje študije na oratoriju ter začel predavati. Stopil je v zvezo z Gotfriedom Federjem v svrhu ustanovitve nove politične stranke.

Feder je stranko ustanovil in jo imenoval Nemško delavsko stranko. Prvi se je vpisal Hitler.

Ce pa hočemo razumeti Hitlerjevo politično akcijo, moramo poznati njeno prvo točko. Iz kontrasta med meščansko otroško dobo ter mladostjo, ki jo je preživel kot navaden rokodelce, se mu je izoblikovala neka nejasna doktrina, ki ga je vedno tiščala pred alternativno: mir ali revolucija! Iz dunajskega življenja je prinesel sovraštvo do židov, iz bojnege meteža pa je rešil samo globoko zaničevanje do politikov za fronto. Hitler je prepričan, da je »marksistični terorizem mogoče zmagati še s hujšim terorjem«².

Prvo izvajanje teh načel je njegov bavarski puč v letu 1923, ki ga je spravlil v ječo. V ječi je spisal delo »Mein Kampf«. Iz ječe se je vrnil s trdnim sklepom, znova poskusiti s podobnim početjem samo bolj metodično. Od tega časa lahko opazujemo dvojno delovanje hitlerijancev: organiziranje svojevrstne revolucijske armade in volilno propagando, katere cilj je, zanesti strankin vpliv in ideje v samooblastne, deželne in državne parlamente.

Za vse to si Hitler zna najti denarnih sredstev: člani njegove fašistično-politične stranke morajo prispevati s prostovoljnimi dajatvami, ki jih Hitler potroji s tem, da na določenih svojih političnih shodih pobira vstopnino. Poleg tega pa mu vse to financirajo denarni magnati, ki jih baje ni malo v njegovi stranki. Govore tudi o podpiranju iz inozemstva; saj so zelo interesantne analogije

Bivši saski kralj Friderik Avgust je umrl na srčni kapi. Po padcu monarhije je mirno preživel v Nemčiji zadnja leta, ne da bi se utikal v politiko. Lojalno je priznal republikansko ureditev in se na svojih posestvih bavil — z lovom in poljedelstvom.

med delovanjem hitlerijancev in italijanskim ter avstrijskim fašizmom.

Spomnimo se na parlamentarne volitve v letu 1930. Polsedmi milijon Nemcev je sledil njegovemu glasu ter je na ta način šlo 107 hitlerijanskih poslancev v Reichstag, med tem ko jih je pred tem imel samo 12! Kmalu nato so korakali v parlament malone v vojaški vrsti stosedmeri narodni nacionalisti v vsi v temnorjavih srcah. S svojih sedežev so se pozdravljali s fašistično gesto. Ko je predsednik klical imena posameznih poslancev, je prvi nacionalist pri svojem imenu zaklical: »Tukaj! Naj živi Hitler!«² kakor se mu odzvali z živjo kliči vsi tovariši. Na komunistične psovke so odgovorili z živalskim kruljenjem ter z žvižganjem na piščali, katere so nalašč za to prinesli s seboj.

Med tem pa so njihovi pristaši zunaj na ulicah s kamenjem okna nasprotnikov.

Nova francoska vlada. Zgoraj: Painlevé žalosten poročča častnikarjem, da je moral vrniti mandat, ker se mu ni posrečilo sestaviti vlade. — Spodaj: Novi predsednik vlade Tardieu objavlja častnikarjem imena članov nove desničarske vlade.

Nove poljske znamke. Povodom 200 letnice rojstva Washingtona je Poljska poštna uprava izročila prometu posebne poljske znamke. V sredi je slika Washingtona, na levi Kosziuska in desno Pulaskiego, ki sta se na čelu številnih poljskih prostovoljcev udeležila osvobodilnih bojev severnih ameriških držav. Hrabrost poljskih prostovoljcev v teh borbah je veliko pripomogla k zmagi. Takrat zatirani poljski narod pa je s tem opozoril svet na svojo bol in gorje.